

Med livet som innsats(faktor)

Intervju med Ivor Goodson

- Reformen har for ofte vært introdusert ovenfra, lærerne er ikke blitt rådspurt. Dette skjer på tross av at vi vet at resultatet av slike prosesser er at reformene ikke blir satt ut i livet. Ordene er Ivor Goodsons. Goodson er professor i pedagogikk ved University of East Anglia, med bredt interessefelt og stort engasjement. Han har også hatt flere oppdrag ved norske utdanningsinstitusjoner. Da Bedre Skole snakket med ham, var han på vei hjem fra Bodø.

- *Hva skal til for å skape endring i skolen?*
- Reformen er ikke noe som kan gjennomføres i løpet av en avgrenset periode, noe en blir ferdig med. Endring må være en varig prosess. Det viktige er å skape grobunn for kontinuerlig endring. Å være i endring er noe annet enn å gjennomføre et prosjekt og så gå tilbake til tidligere praksis. Det må skapes både endringsberedskap og bærekraftig endring. I dette arbeidet er *lærernes stemme* en nødvendig ingrediens.

I mange år har Goodson vært opptatt av hvordan lærernes personlige erfaringer og bakgrunn påvirker deres arbeid i skolen. Det er denne interessen som har ført til hans arbeid med å studere livsfortellinger eller livs-

historier. Goodson bruker betegnelsen *life stories*, og han er nøye med å skjelne mellom *life stories* og *life histories*. En *life story* er den personlige beretningen om ens eget liv, en *life history* setter det biografiske materialet inn i en samfunnssammenheng. Begge formene trengs i pedagogisk forskning, mener Goodson. Kjernen i tenkningen hans er likevel de enkeltes personlige beretninger.

- *Hvorfor er dette personlige biografiske materialet så betydningsfullt?*

- Lærere bruker seg selv og sine egne erfaringer i arbeidet sitt, og de trekker inn sine egne livserfaringer når de skal forklare og begrunne undervisningen sin. Det betyr at de selv tillegger disse opplysningene stor

vekt. Når forskere ikke tar hensyn til slike data, innebærer det at lærerne ikke kommer til orde i den grad de bør, deres stemmer blir ikke tydelig hørt. Jeg mener for eksempel at den praksisorienterte skoleforskningen som foregår, ofte har et for snevert perspektiv. Det er ikke tilstrekkelig å rette oppmerksomheten bare mot praksis, skoleforskningen burde se lærernes praksis i sammenheng med deres livshistorier. På den måten kunne forskerne få et bedre datagrunnlag, lærernes stemmer ville komme tydeligere fram, og lærerne ville få større autoritet. Det er uttrykk for respekt fra forskerens side å lytte til det læreren har å si. Slik kunne en også få større innblikk i lærernes refleksjoner, som er selve grunnlaget for utvikling og endring av praksis.

- *Hva har dette å gjøre med reformer, endringer og omstilling?*

- Mye! Anvendt i en reformsituasjon betyr denne tilnærmingen at lærernes stemmer styrkes, rent generelt. Det skapes en nødvendig motpol til den oppfatningen at kunnskapen om skolen først og fremst finnes hos dem som har makt: skolemyndighetene og politikerne. I flere land snakkes det om reformkrisen i skolen, og, blant annet i England, også om direktivkrisen (crises of prescription). Forkjemperne for den preskriptive læreplanen, planen som detaljstyrer hva som skal skje i skolen, mener at lærernes ansvar er å levere den undervisningen som planen foreskriver, «deliver the curriculum» er det uttrykket vi

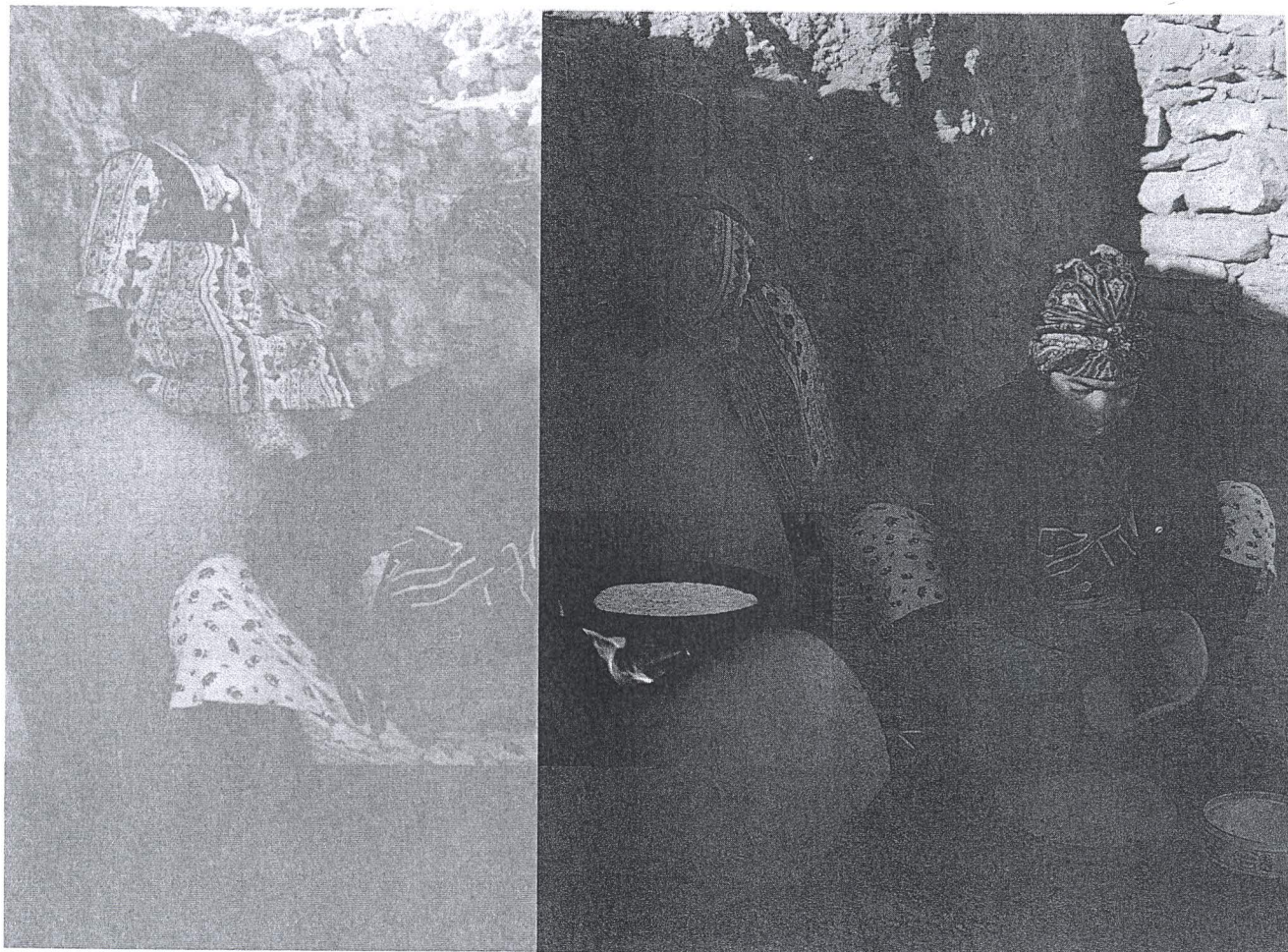
bruker på engelsk. Denne formen for «ansvarsfordeling» innebærer at lærerne fratas muligheten til å delta i diskusjonen om de grunnleggende utdanningsspørsmålene. Når vi skal studere reformene, eller få til utvikling og fornyelse, blir det derfor avgjørende å finne fram til en annen ansvarsdeling, der lærernes stemmer kan høres klart og tydelig.

- *Vi forstår at arbeidet med lærerbiografier også kan ses i et likestillingsperspektiv?*

- Jeg mener det. Det finnes flere eksempler på studier av læreres livshistorier som gir viktig og interessant kunnskap om undervisning som et kjønnsrelatert yrke. Studier av kvinnelige læreres erfaringer og livshistorier er betydningsfulle bidrag både til kvinnehistorien og til skolehistorien.

- *Ved University of East Anglia har en tradisjonelt vært opptatt av «læreren som forsker», her i landet kjenner vi blant annet det arbeidet professor Stenhouse gjorde. Er dette et tema som interesserer deg, også?*

- Mitt hovedsynspunkt er at skoleforskning bør skje i samarbeid mellom forskere og lærere. Begges roller og erfaringer er nødvendige for å få fram mest mulig dekkende kunnskap om skolen. Jeg kommer tilbake til den praksisorienteringen av læreryrket som den politiske høyrebølgen har ført med seg. Ensidig praksisorientering innsnevrer læreryrket til «teknisk» klasseromsarbeid, og ser bort fra det teoretiske og moralske aspektet ved læreryrket. I arbeidet ved University of East Anglia har vi lagt vekt

på lærernes refleksjon over eget arbeid og deres egen vurdering av arbeidet. Arbeidet med den «reflekterende» og «vurderende» læreren startet tidlig på syttitallet, og det er fremdeles en viktig tilnærming. Jeg bruker uttrykkene «begrenset» og «fullstendig» profesjonalitet for å skille mellom de to tenkemåtene. Det må være den fullstendige profesjonaliteten som er idealet for læreryrket. Jeg vil også vurdere utbrenthet blant lærere i dette perspektivet. Det er

ikke sikkert at utbrente lærere er utslitt, kanskje er det slik at skolearbeidet ikke lenger harmonerer med deres egen oppfatning av det etiske og moralske ansvaret læreryrket innebærer? Ved å bruke livshistorier mer i skoleforskning kan en få svar på slike sentrale spørsmål.

Marit Dahl og Ragnhild Midtbø
For Bedre Skole